

ПОСИЛЕННЯ ІНФЕРНАЛЬНОСТІ ОБРАЗУ МЕЛУЗІНИ В РЕЦЕПЦІЇ Т. ФОНТАНЕ

Літературний образ Мелузїни як варіант міфологічної „жінки з води“ в різні епохи і в різних культурах зачаровує поетів та письменників. Жінка з води постійно з'являється в літературі в різних іпостасях, як жінка-змїя, жінка-птиця, жінка-риба, жінка-дракон тощо. В літературі вони нам відомі як Унди́на, Мелузі́на, Лорелея, німфа, сирена, наяда, русалка чи океаніда, але не дивлячись на різні імена, вони всі пов'язані зі стихією води.

Предметом чисельних досліджень є „жінка з води“. Але більше привертають увагу науковців літературні епохи романтизму і реалізму та присутні в них фігури Мелузіни й Унди́ни. При вивченні цих фігур вже визначені автори, чий твори позначаються як „класичні“ історії про жінку з води. Так, Фрідріх де ла Мот Фуке зі своєю „Ундиною“ представляє романтизм, а аналіз цього образу в реалізмі розглядається в творах Теодора Фонтане. Причому акцентується на значенні води в порівнянні з жіночістю, до того ж водяна жіночість представлена письменниками переважно як дияволиця, що знищувала чоловіків.

Метою статті є дослідження інфернальності образу Мелузіни в рецепції Теодора Фонтане. Літературознавці знаходять риси цієї жінки з води у певних творах письменника, керуючись історією Мелузіни. На наш погляд практично в кожному творі Фонтане присутня ця жінка, кожен раз інша, можливо не завжди їй властиві риси *femme fatale*, можливо вони дещо пом'якшені, але справжньою Мелузіною ми знаходимо Мелузіну фон Барбі з роману „Штехлін“.

Літературознавці стверджують, що „в поетичних рефлексіях шлюбу та кохання, сім'ї та сексуальності, залежності та незалежності“ презентують себе Мелузіни останньої чверті ХІХ століття [12, 147], Х. Оль [11], Х. Чамберс [7], С. Бовеншен [5], наголошують на наявності теми духу води у Фонтане, втіленому в образ Мелузіни як конструкції жіночості та цікавої моделі з феміністичної точки зору, акцентують увагу на подальшому розвитку.

Існуючі розвідки щодо Мелузіни в творах Теодора Фонтане стосуються в основному любовних стосунків між „чоловіком-людиною“ та „жінкою з води“, де описується та досліджується мотивована історія фігури Мелузіни в різних його творах. Деякі дослідження представляють образ Мелузіни лише в тих творах письменника, в яких відбувається одруження, а потім розлучення через певні обставини [3].

Передісторія появи Мелузіни в сучасній літературі була простежена видатним французьким істориком Жаком Ле Гоффою, що є досить цікавим і важливим для розуміння подальших інтерпретацій цього містичного образу [1], зокрема в творах Т. Фонтане.

Загалом передісторію Мелузіни було знайдено в історіях Уолтера Мапа у „*Henno cum dentibus*“ (з „*De nugis curialium*“) (між 1181 і 1193 рр.), Елінанда де Фруамона (через Вінсента з Бове) (близько 1200 р.), Гервасія Тільберійського (між 1209 і 1214 рр.), героїнею яких є жінка-змїя (змїя водяна і змїя крилата), але ім'я „Мелузіна“ в них не використовується.

Далі література про Мелузіну робить паузу майже в два століття, після чого створює майже одночасно два твори: один в прозі, написаний Жаном з Аррасу на замовлення герцога Жана Беррійського для сестри Марії, герцогині Барської, між 1387 і 1394 роками і названим у старих рукописах „Благородна історія Лузіньяна“, або „Роман про Мелузіну у прозі“, або „Книга про Мелузіну у прозі“; другий твір – у віршах, закінчений паризьким книгопродавцем Кулдретом між 1401 і 1405 роками і названий „Романом про Лузіньяна, або про Партене“ чи „Меллюзіна“. Вони довші за попередні твори, це вже романи, жінка-змїя названа Мелузіною, сім'я її чоловіка – це сімейство Лузіньянів, знатних дворян з Пуату. Оповідання Жана з Арраса і Кулдрета дуже близькі, а стосовно Мелузіни – ідентичні.

Але основною відомою літературною обробкою став „Роман про Мелузіну в прозі“ („*Le livre de Mélusine*“) Жана з Арраса (між 1387 та 1394 рр.). Цей твір був збіркою історій, що розказували благородні дами за прядінням та шиттям, у вигляді рицарських романів. Ця легенда була перекладена на німецьку мову у 1456 році Тюрінгом фон Рінголтінгеном з Берну, і, отримавши популярність, почала поширюватися у друкованих виданнях.

Викладемо короткий зміст „Роману про Мелузіну в прозі“ („*Le livre de Mélusine*“) Жана з Арраса.

Король Альби (старовинна назва Шотландії) Елінас (*Elynas*) після полювання зустрічає в лісі чарівну жінку – фею Прессіну (*Pressyne*). Вона погоджується вийти за нього заміж при умові (отже, шлюб смертного і феї завжди ризикований): він не буде заходити в її спальню, коли вона народжує чи купає свою дитину. Прессіна народжує трьох доньок: Мелузіну (*Melusine*), Меліор

(Melior) та Палатину (Palatyne). Коли Елінас порушує табу, вона зникає з доньками та усамітнюється з ними на острові Авалон. Сестри дізнаються про зраду батька у 15 років і карають його, заточивши у горі. Дізнавшись про таку неповагу до батька, розгнівана Прессіна, яка все ще любить Елінаса, карає доньок. Мелузїна, більш винувата, була відмічена закляттям приймати форму змії від талії і нижче кожної суботи. Якщо ж на ній одружиться чоловік, вона стане смертною (і з часом помре, звільнившись таким чином від своєї вічної кари), але повернеться до своєї муки, якщо у суботу він побачить її у вигляді змії.

На полюванні Раймондін, син графа де Форе і племінник графа Еймера де Пуатьє, випадково вбиває свого дядька, ховається у лісі, де біля джерела зустрічає Мелузїну і пропонує вийти їй за нього заміж. Як і матір, вона ставить умову, що чоловік не повинен заходити до її спальні по суботах.

Мудра Мелузїна допомагає чоловіку отримати багатство і стати могутнім правителем, вона розробляє землі, будує на них міста і фортеці, починаючи із замку Лузіньянів. Подружжя пара має 10 синів, але кожний має якусь ваду на лиці.

Через деякий час брат Раймондіна наговорює на Мелузїну і той, „засліплений люттю і ревностями“ підглядає за дружиною, бачить її хвіст, а через деякий час дорікає зміїною природою. Мелузїна улітає через вікно у подібні крилатої змії. По ночах вона прилітала до молодших дітей і сповіщала про себе похмурим „криком феї“. З того часу вона була покровителькою роду Лузіньянів і попереджала своїх нащадків про нещастя.

Автор порівняльного дослідження „Походження легенди про Мелузїну. Етнологічне дослідження“ [10] визначає наступним чином характерну рису всіх цих міфів: „Істота іншої природи поєднується з людиною і, проживши з ним разом людським життям, зникає, коли відбувається певна подія“, на чому акцентує Жак ле Гофф [1, 194]. Тобто ця подія полягає у викритті природи чарівної істоти, коли чоловік-людина, порушуючи заборону, бачить Мелузїну в її первісному вигляді, і вимушеному зникненні жінки-змії після цього.

У міфі про Мелузїну центральною фігурою є її чоловік. Але, за логікою легенди, посиленою ідеологією епохи, що бачила в Мелузїні діявола (християнська символіка змії та дракона), ця демонічна жінка, з ознаками *femme fatale* – персонаж якщо не симпатичний, то, принаймні, зворушливий. Вона стає жертвою зради чоловіка. А однією з характерних особливостей легенди про Мелузїну є трагічна інтонація, що потребує поразки й смерті героїні. Також Мелузїна, яка є „*femme fatale* з води, вона тягне кожного чоловіка, який не противиться слідувати за нею, у нещастя“, дуже часто приносить смерть чоловікам, з якими вона мала стосунки [2, 7].

В чому ж суть історії? Ініціатива йде від Мелузїни (яка бажає зректись своєї долі змії через шлюб з людиною) чи від її чоловіка, який завдяки шлюбу з жінкою-змією отримує „придане“ – це процвітання чоловіка-людини. Але Мелузїна не оправдує сподівань, та її чоловік залишається ні з чим. Тобто пошуки багатства, процвітання, переважно сімейного, завершуються визнанням поразки, повної чи часткової. Доречно пригадати зауваження щодо роману XIX-початку XX ст., коли для більшості романістів траєкторія їхніх сюжетів – це розквіт і агонія сімейства. У різному середовищі, з різними інтелектуальними та художніми здібностями, у різному ідеологічному кліматі, від Ругон-Маккарів до Будденброків, – рід розвивається і помирає подібно до роду Лузіньянів.

Захоплення Фонтане „Beauté з хвостом“ не є дивним, оскільки більшість письменників-чоловіків XIX століття художньо опрацьовували мотив русалки чи німфи. Узагальнений Фонтане жіночий образ представлений кожного разу по-іншому, але кожна протагоністка-Мелузїна змальована завжди по-новому актуально, оскільки письменник „постійно переймається“ своєю „*idée fixe*“ – Мелузїною [13, 334].

Фонтане описує якості, властиві Мелузїні у своїх героїнях як специфічний тип жіночності, пов'язаний з водою, який уособлював стихію, інстинктивність, природу та неспроможність мати почуття. Після написання роману „Перед штормом“ („Vor dem Sturm“, 1878), під пером Т. Фонтане з'являються три фрагменти новел про Мелузїну: „Мелузїна. В бухті Кілер“ („Melusine. An der Kieler Bucht“, 1878); „Оушен фон Парцеваль“ („Océane von Parceval“, 1882); „Мелузїна фон Кадудаль“ („Melusine von Cadoudal“, 1895).

У першому фрагменті „Мелузїна. В бухті Кілер“ письменник пояснює зв'язок Мелузїни зі стихією таким чином: „Дівчина є різновидом русалки, а вода – її стихія: купатися, плавати, кататися на човні, плисти під вітрилами, кататися на ковзанах. Все, що художньо чи літературно з цим пов'язано, її захоплює, вона про це читає, про це говорить і пише, в неї є книги і картини цього змісту. Вона любить казки про Мелузїну і вірш Мьоріке про бурю. І гине вона стихійно. Вона зникає; не відомо як саме; це відбувається як в казці і в легенді. <...> Головні сцени – епізоди в воді, на човні, плавання з молодим графом, там де вона його рятує“ [9, 129]. Поєднання юної про-

тагоністки зі стихією води і призводить до традиційного конфлікту з її роздвоєністю (між благородним нареченим і коханим чоловіком з народу).

Але зацікавленість Т. Фонтане філософією Шопенгауера обґрунтувала появу другого більш вагомого фрагменту „Оушен фон Парцеваль“, де переїм мотив духу природи – неспроможність мати почуття: „Існують нещасливі, які замість почуття мають лише прагнення почуттів, і це прагнення робить їх чарівними й трагічними. Духи природи як такі нам несимпатичні, русалки залишають нас байдужими, але з того моменту, коли звичайна русалка стає особливою Мелузіною, коли вона хоче набути гарних людських рис, але не може, вона нас розчулює. Оушен фон Парцеваль є такою сучасною Мелузіною“ [9, 427].

Оушен не може відчувати бентежні бажання, пристрасть, біль і співчуття. Усвідомлення цього штовхає її на смерть у морі. Розгляд цієї фігури є основою для подальшого аналізу, який виявить типові риси образу Мелузіни, який від твору до твору варіює автор. Релігійна проблематика присутня також в іронічно-грайливому начерку „Мелузіна фон Кадудаль“, де фея перетворена на стару й бідну, але духовну даму, якій дивним чином посміхається родинне щастя зі старим офіцером. Його ім'я Краке – карлик, гном. Фея і гном зустрілись у гуманному середовищі.

Р. Бйошенштейн у праці „Мелузіна у сьогодні“ („Melusine in der Neuzeit“) розрізняє „широкий та вузький виклад його (Фонтане) концепту Мелузіни“. Більшість жіночих образів Т. Фонтане запам'ятовуються завдяки силі спокуси, яка їх призводить до конфлікту з соціальним порядком і яка пов'язана символічними натяками про стихії повітря, води, вогню [4, 406]. Водночас Т. Фонтане працював „у вузькому сенсі над образом Мелузіни, яка названа саме цим ім'ям“ [4, 406].

Одну з головних героїнь останнього роману Т. Фонтане „Штехлін“ звати Мелузіна. Це зовсім не випадково. На підставі низки натяків на ім'я Мелузіни в романі, які частково про неї саму, частково навмисне чи ненавмисне в розмовах інших героїв знову ж таки сприяють чіткому образу Мелузіни, досліджується по чотирьох пунктах: поведінка і характер, нарешті її власна роль і функція як репрезентантки старого устрою, так і провідниці нового.

Ім'я Мелузіни в „Штехліні“ перший раз звучить в розмові між капітаном Чако і Рексом у зв'язку з відношенням Вольдемара до незаміжніх сестер Барбі – Мелузіни та Армгард. Чако натякає на дефініції Мелузіни, тобто без попереднього знання міфологічної легенди про Мелузіну незрозуміло, що Мелузіна неспроможна бути в шлюбі через свій змішаний образ. І так мусить бути, тому що поєднання з чоловіком їй нестерпне. В цьому виражається її стихійність. Самовиявлення Мелузіни підтверджується, коли вона говорить своїй знайомій баронесі Берхтесгаден: „А коли я вийшла з тунелю, я вже знала, в якій злиденності я жила“ [8, 296].

Вольдемар Штехлін в своєму щоденнику влучно описує характер Мелузіни. Він характеризує обох сестер графинь таким чином: „...все ж такі немислимі протилежності. В одній все темперамент і грація, в іншій – все характер чи, якщо більше сказати, твердість характеру і скромність“ [8, 116]. Відповідно до цієї характеристики Вольдемара Армгард у своєму оточенні вважається самою простою, а в суспільстві її поява визнається саме «нормальною» появою. Мелузіна же навпроти, чарівністю своєї особистості обговорюється як одна з найтемпераментніших і граціозних осіб, які знаходяться поза загальноприйнятого уявлення про жінку суспільства. Вона є такою, яка постійно стимулює тему розмов. Мелузіна у центрі і, навіть якщо вона не присутня, то все одно згадується її ім'я. Саме її чарівність пробуджує в інших героїв роману дивування. Наприклад, її хвалить „тихо в своєму старому серці“ старий Дубслав фон Штехлін: „це є дама і жінка водночас“ [8, 252]. Коли він розглядає Мелузіну як еротично привабливу жінку, граф Барбі, як батько своєї доньки підтверджує її популярність: „все обертається завжди навколо неї“ [8, 115]. Цей, з відтінком побоювання, тон графа Барбі про свою чарівну доньку Мелузіну показує навіть хвилювання щодо вибору нареченої Вольдемаром: „Авжеж Армгард підходить краще, тому що вона молода, і це більш правильні стосунки, і взагалі, Армгард є так би мовити правильна. Проте, біс його знає, Мелузіна <...>“ [8, 115]. Про це свідчить також симпатія Чако до Мелузіни „лише мізинець її ноги“ [8, 297] чи опис її зовнішності містером Робінзоном „<...> але вдова це набагато краще ніж незаймана діва“ [8, 145].

Всі ці натяки з процитованих місць вказують на те, що Мелузіна насправді виглядає як приваблива, еротична жінка, тобто її кокетливі чарівні риси позірно маскують її власне ество. Це стає зрозумілим, коли Мелузіна говорить про речі, які, як їй здається, не пасують базикалам і світлим Мелузінам. Пізніше вона зауважить стосовно „мрійливої любові“ на відстані пастора Лоренцена до співачки Женні Лінд: „Нічого немає задрісніше ніж душа, яка може захоплюватись. Мрії – це літати, це небесний рух ввись“ [8, 269]. Цей „небесний рух ввись“ не направляється до якоїсь людини, це є більш фігуральне прагнення соціального і християнського, тому що „небесний рух ввись“ асоціюється для Мелузіни з християнсько-соціальним аспектом, тобто з соціальною справедливістю, наданою Богом.

Культмінацією заходу старого роду є смертне ложе старого Штехліна. Автор роману навіть називає 36 главу „Захід сонця“ („Sonnenuntergang“), в якій повністю представлена історія смерті. Мелузіна не сумує з приводу смерті старого юнкера Дубслава, а бачить в цьому майбутнє, заважаючи, що «це не потрібно» [8, 388], щоб прусське юнкерство продовжувало жити, але «хай живе» [8, 388] гуманність і ліберальність. „Все старе, на що певною мірою маємо право, повинні ми любити, але для нового ми маємо власне жити“ [8, 270]. В антагонізмі консервативного і прогресивного менталітету, який структурує роман, Мелузіна – представниця нового, ліберального духу. Відповідно до цієї функції символіка води реорганізовується. Маленьке провінційне озеро, яке при виверженні вулканів у світі збуджується, трансцендує еротично-демонічну символіку природи топосу на історичну.

Наступна функція Мелузіни як хранительки старого показує її страх в одному епізоді, де йдеться про розрубування льоду озера Штехлін, здається вона, майже перемогла руйнуючу силу стихії: „О Боже, ні, я безперечно за такі історії і щаслива, що сім'я Штехлін має це озеро. Але я забобонна і не люблю втручання в стихію. Природа на цей момент покрила озеро, і це застерігає мене що-небудь хотіти змінити. Я навіть думаю, що якась рука вийшла би і стримала мене“ [8, 267]. Тут „стихійна сутність“ Мелузіни виражається так чітко, як ніде більше. К. Браун помічає, що озеро є віддзеркаленням суперечної жіночої природи, і не тільки [6, 117].

У генеалогії Мелузін вони описуються як безмовні та пасивні. Означальним для них є страждання від власної слабкості та пристрастних бажань. „Вона має любов, але не має суму, біль їй не знайома, все, що відбувається, для неї просте віддзеркалення. <...> Вона зневажає життя, оскільки відчуває, що її життя не повноцінне, а лише видимість його. Вона знає, що існує багато Мелузін, але ті, які не знають, ким вони є насправді, не є ними; вона знає це, і це усвідомлення її вбиває“ [9, 427].

Типовий конфлікт існує не лише між чоловіком і жінкою, але й у самій Мелузіні – між життям і псевдожиттям: „Я йду (геть). І це правильно, що зі стихією. Для життя на землі в мені немає чогось, щоб жити тут. Я це відчувала; коли побачила Тебе, я це вже знала. Я йду в підземне царство холоду, де я народилась. Але там я також Твоя. Оушен“ [9, 441].

Грані якостей Мелузін, такі, як краса, грація, шарм, інтелігентність, а також двоїстість, загадковість, боязнь почуттів і навіть фригідність, об'єднуються в самодостатню та багату особистість Штехлін-Мелузіни. Проте страх тут уже не абсолютний й остаточний: Мелузіна прив'язана з материнською ніжністю до сестри; вона заступається – принаймні теоретично – за справу бідних, в неї з'являється незалежність думок, які аргументуються не церковною, а політичною сферою.

У Мелузіні досить цікаве походження: її матір швейцарка, вона сама народилась в Англії, була одружена з італійцем і потім живе як берлінська світська дама. Цей інтернаціоналізм нагороджує її вільною космополітичною рисою і, нарешті, вона здається визволяється від трагічної долі. Мелузіна залишається жити серед людей, а не інтегрується у близьку для неї стихію, як Оушен, Хільда, Сесіль та Еффі Бріст.

Світосприйняття і погляди письменника постійно змінювались, і від твору до твору змінювались Мелузіни. Мелузіна фон Барбі зі „Штехліна“ – жіноча фігура, яка увібрала в себе інтелігентність, грацію, незалежність і успіх, не зникаючи в стихії води. Вона сама є „стихією“, що приносить з собою зміни, але не тільки через смерть, а й через життя.

К. фон Браун вбачає останній роман Т. Фонтане „Штехлін“ його заповітом [6, 121], а оскільки Мелузіна фон Барбі належить до заповіту, то мабуть немає сенсу заперечувати, що „такою має бути жінка“ [8, 252].

Список використаних джерел

1. Ле Гофф Ж. Мелюзина – прародительница и распаивающая новь // Ж. Ле Гофф / Ле Гофф Ж. Другое Средневековье: Время, труд и культура Запада / Перев. с франц. С. В. Чистяковой и Н. В. Шевченко под ред. В. А. Бабинцева. – 2-е изд., испр. – Екатеринбург : Изд-во Урал. ун-та, 2002. – С. 184–199.
2. Bilgeri K. Die Ehebruchromane Theodor Fontanes. Eine figurenpsychologische, sozio-historische und mythenpoetische Analyse und Interpretation / K. Bilgeri. – Diss. Freiburg i. Br., 2007. – 343 S.
3. Böschenstein R. Verborgene Facetten. Studien zu Fontane. / R. Böschenstein; hrsg. von Hanna Delf von Wolzogen u. Hubertus Fischer. (Fontaneana). – Würzburg : Königshausen & Neumann, 2006. – 569 S.
4. Bovenschen S. Die imaginierte Weiblichkeit. Exemplarische Untersuchungen zu kulturgeschichtlichen und literarischen Präsentationsformen des Weiblichen / S. Bovenschen. – Frankfurt am Main : Suhrkamp, 1979. – 278 S.

5. Braun Ch. v. Fontanes Melusine-Gestalten / Ch. v. Braun // Geschichte in Geschichten: ein historisches Lesebuch / Hrg. B. Duden, K. Hagemann, R. Schulte, U. Weckel. – Frankfurt am Main : Campus Verlag, 2003. – S. 116–121.
6. Chambers H. Supernatural and Irrational Elements in the Works of Theodor Fontane / H. Chambers. – Stuttgart : Akademischer Verlag Hans-Dieter Heinz, 1980. – 278 S.
7. Fontane Th. Der Stechlin. / Th. Fontane – Zweite Auflage – Berlin W : F. Fontane & Co, 1899. – 517 S.
8. Fontane Th. Sämtliche Werke. / Th. Fontane / Hrsg. von E. Groß, K. Schreinert, Ch. Jolles u. J. Neuendorff-Fürstenau. – München : Nymphenburger Ausgabe, 1959-75. – Bd.VII.
9. Kohler J. Der Ursprung der Melusinsage. Eine ethnologische Untersuchung. / J. Kohler. – Leipzig : E. Pfeiffer, 1895. – 66 S.
10. Ohl H. Melusine als Mythos bei Theodor Fontane / H. Ohl // Mythos und Mythologie in der Literatur des 19. Jahrhunderts / Hrsg. von H. Koopmann. – Frankfurt am Main : Klostermann, 1979. – S. 289–305.
11. Röbling I. Nixe als Sohnphantasie. Zum Wasserfrauenmotiv bei Heyse, Raabe, Fontane / I. Röbling // Sehnsucht und Sirene. Vierzehn Abhandlungen zu Wasserphantasien / Hrsg. von I. Röbling. – Pfaffenweiler, 1992. – S. 143–203.
12. Scholz H. Theodor Fontane (= Kindlers literarische Portraits) / H. Scholz. – München : Kindler, 1978. – 377 S.

Анотація. У статті досліджено інфернальності образу Мелузїни в рецепції Теодора Фонтане. Письменник ставить свій власний акцент на дефініцію цього жіночого типу, розкриває його природне підґрунтя низкою протагоністок, пов'язаних між собою мотивом Мелузїни, жінки-змїї, що уособлює стихійну силу води і встановлює завдяки цьому певний жіночий образ.

Ключові слова: Теодор Фонтане, міф, жіночий образ, Мелузїна, духи природи, смерть.

Summary. The paper considers the peculiarities of the author's interpretation of the fatal image of Melusina in Theodor Fontane's prose works.

In the late 70-ies of the 19th century, inspired by mermaids and water-nymphs, Theodor Fontane is delighted by myths and female mystic images, particularly, by Melusina who serves as a mythological water-nymph. It is treated from the viewpoint of an intellectual observer, psychologist and the person fond of different forms of natural spiritual presence in human and superhuman spheres. The researches say that Melusinas of the late 19th century were depicted in poetic reflections of marriage and love, family and sexuality, dependence and independence in social and normative preconditions.

The issue of the woman of water is both essential and interesting while analysing Theodor Fontane's works as far as Fontane suggests his own definition of this female type and due to this fatal image creates his own view of Melusina.

The writer reveals the natural background of a human being by a number of women characters participating in almost all his prose works. They are connected by the motif of Melusina, the snake-woman, depicting the power of water. These characters have much in common, for instance, they feel nature better than others. They are melancholic and dreamy, they are somewhat passive, mysterious and reserved which may seem heartless but actually signals longing for tenderness, love, empathy. The plot centers round the love triangle with Melusina in its core.

The article reflects the analysis of the image of fatal Melusina in Theodor Fontane's prose works, in particular, its origin in the world literature. The female characters in the writer's works are investigated.

Keywords: Theodor Fontane, myth, female character, Melusine, spirits of nature, death.

Отримано: 12.09.2015 р.